

บทที่ ๓

วิทยาลัยครูยะลาและหอสมุด

วิทยาลัยครูยะลา

สังเขปประวัติวิทยาลัย^๑

วิทยาลัยครูยะลาได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ ในระยะแรกมีฐานะเป็นโรงเรียนอาชีพกสิกรรมประจำจังหวัด ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านแมลาบูบางกอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ต่อมาได้มีการย้ายสถานที่ตั้งหลายครั้ง และได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหลายฉบับ จนกระทั่งในปีการศึกษา ๒๔๘๘ ได้เริ่มใช้หลักสูตรฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.)

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้ย้ายมาตั้งที่ถนนเทศบาล ๓ ตำบล สะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา อันเป็นที่ตั้งวิทยาลัยครูยะลาในปัจจุบัน มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐๔ ไร่ และในปีการศึกษา ๒๕๐๖ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศยกฐานะเป็น "วิทยาลัยครูยะลา" และได้เพิ่มหลักสูตรฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) โดยจัดสอนต่อจากระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาอีก ๒ ปี ในระยะต่อมาได้เพิ่มหลักสูตรต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรครูประถมศึกษา เปิดอบรมระยะสั้นเพื่อเตรียมครูระดับประถมศึกษาในท้องถิ่นที่ขาดแคลนครู นอกจากนี้ยังเปิดการอบรมครูเพื่อการศึกษาาระหว่างปีภาคเรียนฤดูร้อน (อ.ศ.ร.) เปิดให้การอบรมครูเพื่อช่วยสอนวิชาชีพ (อ.ส.ช.) และเปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาศึกษานอกเวลาแก่บุคคลภายนอก

เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ วิทยาลัยได้รับการยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๑๘^๒ เปิดสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.อ.)

^๑วิทยาลัยครูยะลา, คู่มือนักศึกษาริทยาลัยครูยะลา (ยะลา: ยะลาการพิมพ์, ม.ป.ป.), หน้า ๘-๑๑.

^๒พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช ๒๕๑๘, ราชกิจจานุเบกษา

วิชาเอกภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการศึกษาระดับปริญญาตรี ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงการสอนตามหลักสูตร
ครุศาสตร์บัณฑิต และหลังจากนั้นก็เปิดสอนวิชาเอกเพิ่มขึ้นอีกหลายสาขา ได้แก่ วิทยาศาสตร์
ทั่วไป สุขศึกษา ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ รวมทั้งพลศึกษาและสุนทนาการจนถึงปัจจุบัน

การบริหารงาน

วิทยาลัยครูยะลาเป็นส่วนราชการในกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถาบัน
การศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาริชาการ และผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี
ทำการวิจัย ส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะของครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา
ทำนุบำรุงวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม^๑

การบริหารวิทยาลัยครูนั้น สภาการฝึกหัดครูระบุไว้ว่า ผู้บริหารสูงสุด คือ อธิการ ซึ่ง
เป็นตำแหน่งที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยคำแนะนำของสภาการฝึกหัดครู ให้ดำรง
ตำแหน่งคราวละ ๔ ปี^๒ เป็นผู้บริหารงานไปตามแผนปฏิบัติงานของวิทยาลัยที่ได้กำหนดไว้ และ
มีรองอธิการหนึ่งคนหรือหลายคนก็ได้ทำหน้าที่รับผิดชอบตามที่อธิการมอบหมาย การแบ่งส่วน-
ราชการในวิทยาลัยครู^๓ จำแนกออกเป็น

๑. สำนักอธิการ มีหัวหน้าสำนักงานอธิการและอาจมีผู้ช่วยก็ได้ สำนักงานอธิการ
แบ่งการบริหารออกเป็นแผนก

๒. คณะวิชาต่าง ๆ มีหัวหน้าคณะวิชาคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ อาจมีรองหัวหน้า
คณะวิชาเป็นผู้ช่วย คณะวิชาจะแบ่งการบริหารออกเป็นภาควิชา

ในวิทยาลัยครูทุกแห่ง มีคณะกรรมการประจำวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยอธิการ เป็น
ประธานโดยตำแหน่ง รองอธิการเป็นรองประธานและกรรมการอื่น ๆ เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับ
การวางระเบียบของวิทยาลัย พิจารณากำหนดหลักสูตร วัตถุประสงค์การศึกษา ให้ความเห็นแก่อธิการ

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔-๒๕.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑.

^๓ กรมการฝึกหัดครู, "รายงานสภาพปัจจุบันและการประเมินผลการพัฒนาการศึกษา
แห่งชาติระยะที่ ๔ (๒๕๒๐-๒๕๒๔) เฉพาะการฝึกหัดครูในสังกัดกรมการฝึกหัดครู กรมพลศึกษา
และกรมศิลปากร" (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๒๓) (อัครสำเนาะ), หน้า ๑๗.

จัดทำงบประมาณประจำปี และรายงานการรับจ่ายในรอบปี

วิทยาลัยครูแต่ละแห่งอาจเปลี่ยนแปลงสายงานได้เพื่อความเหมาะสมในการบริหารงาน ในการบริหารงานของวิทยาลัยครูระยะสามนั้นได้กำหนดแผนปฏิบัติงานของวิทยาลัยชั้น โดยยึดถือพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔^๑ พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๑๔^๒ พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๑^๓ และข้อตกลงในที่ประชุมของ อธิการวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ตลอดจนผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างแผนปฏิบัติงานของวิทยาลัยครูระยะสาม เป็นหลักในการบริหารงาน

วิทยาลัยครูระยะสามบริหารงานโดยมีคณะกรรมการวิทยาลัย และแบ่งสายการบังคับบัญชา ออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายกิจการนักศึกษา ซึ่งมีรองอธิการฝ่ายต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผู้รับตำแหน่งและรับผิดชอบ ความรับผิดชอบและหน้าที่ในแต่ละฝ่ายมีดังนี้ คือ

๑. ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่เสนอนโยบายทางด้านบริหารต่อวิทยาลัย ควบคุมงานบริหารของวิทยาลัยให้เป็นไปตามนโยบาย และรับผิดชอบงานบริหารทั่วไปในสำนักงานอธิการ บริหารงานโดยมีคณะกรรมการบริหารเป็นที่ปรึกษา หน่วยงานที่อยู่ในสายงานนี้คือ สำนักงานอธิการ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหน่วยงานย่อยลงไปอีก ๑๒ แผนก และแผนกทอสมัคก็อยู่ในสายงานนี้ด้วย

๒. ฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่เสนอนโยบายทางวิชาการต่อวิทยาลัย ควบคุมนโยบายทางวิชาการของวิทยาลัย ดูแลและประสานงานกับคณะวิชาต่าง ๆ ส่งเสริมงานวิจัย ค้นคว้าผลิตตำราและสื่อการเรียน และรับผิดชอบงานบริการทางวิชาการแก่สังคม ฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยมีคณะวิชาที่ทำการสอน ๓ คณะวิชา คือ คณะวิชาครุศาสตร์ คณะวิชาวิทยาศาสตร์ และคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งมีภาควิชารวมทั้งสิ้น ๒๖ ภาควิชา

^๑"พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔," ราชกิจจานุเบกษา ๔๒ (๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔) : ๑-๗๘.

^๒"พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช ๒๕๑๔," หน้า ๒๓-๔๓.

^๓"พระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๒๑," ราชกิจจานุเบกษา ๔๕ (๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๑) : ๓๗-๔๐.

๓. ฝ่ายกิจการนักศึกษา มีหน้าที่เสนอนโยบายเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาต่อวิทยาลัย
ควบคุมนโยบายเกี่ยวกับกิจการนักศึกษาของวิทยาลัย รับผิดชอบการดำเนินงานของสโมสร
นักศึกษา ส่งเสริมจริยธรรม ดูแลความประพฤติของนักศึกษาและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
คณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายกิจการนักศึกษา ปฏิบัติงานโดยมีคณะกรรมการกิจการนักศึกษา
เป็นที่ปรึกษา

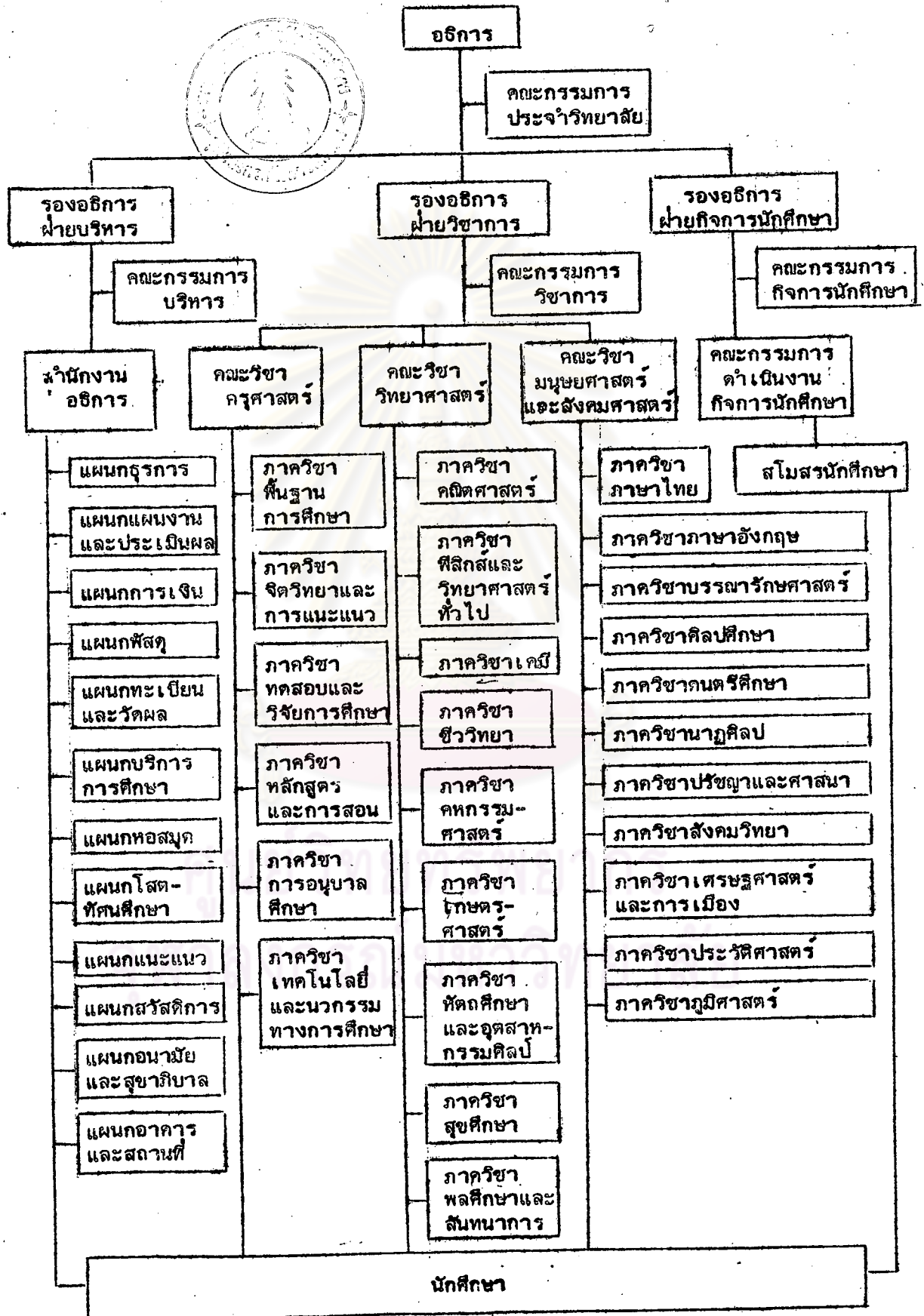
วิทยาลัยครุยะลาได้จัดแบ่งสายการบริหารงานแตกต่างจากที่สภาการฝึกหัดครูได้
กำหนดไว้ โดยพิจารณาตามลักษณะงาน เพื่อความสะดวกและควมมีประสิทธิภาพในการ
บริหารงานของวิทยาลัย ดังปรากฏในแผนผัง หน้า ๓๑.

สำหรับแผนผังระบบการบริหารงานของวิทยาลัยครู ตามที่สภาการฝึกหัดครู
กำหนดไว้ ดูที่ภาคผนวก ค. หน้า ๑๔๑.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การแบ่งส่วนราชการและการบริหารงานของวิทยาลัยครูยะลา

คณาจารย์

วิทยาลัยครูยะลา มีจำนวนคณาจารย์ในปีการศึกษา ๒๕๒๓ รวมทั้งสิ้น ๑๓๕ อัตรา แต่
ที่ทำการสอนอยู่จริงมี ๑๑๓ คน แยกตามคณะได้ดังนี้

คณาจารย์คณะวิทยาศาสตร์	๒๗	คน
คณาจารย์คณะศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	๔๔	คน
คณาจารย์คณะวิชาวิทยาศาสตร์	๓๗	คน
รวมทั้งสิ้น	๑๑๓	คน

ส่วนคณาจารย์ที่มีได้ทำการสอนอีก ๒๒ อัตรา นั้น เนื่องจากไปช่วยราชการที่อื่น

๖ คน ลาศึกษาต่อในประเทศ ๑๔ คน และลาศึกษาต่อต่างประเทศ ๒ คน^๑

คณาจารย์ส่วนใหญ่ของวิทยาลัย มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีทางวิชาการศึกษา
และทางครุศาสตร์ จากสถาบันต่าง ๆ ในประเทศ ในระยะแรกวิทยาลัยต้องการอาจารย์วุฒิ
ปริญญาตรี เพื่อทำการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และระดับประกาศนียบัตรวิชาการ
ศึกษาชั้นสูงเท่านั้น เพื่อการจัดการศึกษาของวิทยาลัยได้ขยายระดับถึงชั้นปริญญาตรี คณาจารย์
จึงได้หาทางไปศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศมีหลายคน เพื่อให้จะมีวุฒิทางการ
ศึกษาและความรู้สอดคล้องกับระดับที่ทำการสอน ดังจะเห็นได้ว่าในปีการศึกษา ๒๕๒๓ มี
คณาจารย์ที่อยู่ระหว่างการศึกษาต่อในประเทศระดับปริญญาโท ๑๔ คน และศึกษาต่อต่างประเทศ
ระดับปริญญาเอกอีก ๒ คน ซึ่งคาดว่าภายในปีการศึกษา ๒๕๒๔ วิทยาลัยก็จะมีคณาจารย์ที่มีวุฒิ
ทางการศึกษาระดับปริญญาโท เป็นส่วนมาก ซึ่งตรงตามเป้าหมายที่กรมการฝึกหัดครูได้วางไว้

การจัดการศึกษาของวิทยาลัยครูยะลา

การจัดการศึกษาของวิทยาลัยครูยะลาจัดโดยคำนึงถึง หลักสูตร การสอนของคณาจารย์
และแนวโน้มทางการศึกษา ซึ่งจะได้นำรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. หลักสูตร

ในปีการศึกษา ๒๕๒๓ วิทยาลัยครูยะลาดำเนินการสอนตามหลักสูตร ๒ ฉบับคือ

^๑สำนักงานอธิการ, วิทยาลัยครูยะลา, "บัญชีรายชื่อข้าราชการวิทยาลัยครูยะลา"
(ม.ป.ท.: ม.ป.ป.), หน้า ๑-๖.

๑. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาพุทธศักราช ๒๕๐๘ ซึ่งได้รับการปรับปรุงแก้ไขมาหลายครั้ง ใช้กับการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา หลักสูตรนี้กำหนดกลุ่มวิชาที่จะต้องเรียน ๓ กลุ่มคือ กลุ่มวิชาสามัญ กลุ่มวิชาพิเศษ และกลุ่มวิชาการศึกษา^๑

๒. หลักสูตรการฝึกหัดครู สภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช ๒๕๑๔ ซึ่งใช้สำหรับการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง และระดับปริญญาตรี หลักสูตรนี้กำหนดกลุ่มวิชาที่จะต้องเรียน ๔ กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาชีพครู กลุ่มวิชาเลือก และกลุ่มวิชาเฉพาะ^๒

มีนักศึกษารวมทั้งสิ้น ๑,๔๐๓ คน แยกตามระดับการศึกษาได้ดังนี้

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตร ๒๓๘ คน

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ๘๖๔ คน

นักศึกษาระดับครุศาสตรบัณฑิต ๓๐๑ คน

รวมทั้งสิ้น ๑,๔๐๓ คน^๓

วิชาเฉพาะหรือวิชาเอก เป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความชำนาญในวิชา นั้น ๆ เป็นพิเศษ เพื่อจะออกไปทำการสอน วิชาเอกที่เปิดสอนในระดับวิทยาลัยครูมีหลายวิชา วิทยาลัยแห่งใดจะเปิดสอนวิชา เอกวิชาใดขึ้นอยู่กับความพร้อมของวิทยาลัยแห่งนั้น

สำหรับวิทยาลัยครูยะลา ได้เปิดสอนวิชาเอกใน ๒ ระดับคือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง และระดับปริญญาตรี

วิชาที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงมี ๔ สาขาได้แก่ คหกรรมศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ ศิลปศึกษา อนุบาลศึกษา และอุตสาหกรรมศิลป์

^๑กรมการฝึกหัดครู, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๐๘ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๗), หน้า ๒.

^๒กรมการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครู สภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช ๒๕๑๔ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๒๐), หน้า ๑๗.

^๓แผนกทะเบียนและวัดผล, วิทยาลัยครูยะลา, "ทะเบียนนักศึกษาประจำปีการศึกษา ๒๕๒๓" (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), (อัตลำนานา) ไม่ปรากฏเลขหน้า.

วิชาที่เปิดสอนทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงและระดับปริญญาตรี มี ๖ สาขาวิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ทั่วไป สังคมศึกษา สุขศึกษา ส่วนพลศึกษาและสันตนาการ เปิดสอนในระดับปริญญาตรีเท่านั้น

นอกจากนี้วิทยาลัยครูยะลา ยังให้การอบรมแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำ การระดับปริญญาตรีในวันเสาร์ อาทิตย์ และภาคฤดูร้อนอีกด้วย

๒. การสอนของคณาจารย์

วิทยาลัยครูยะลา เป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อออกไปทำการ สอน ฉะนั้นจึงจัดให้มีการศึกษาริธีสอนแบบต่าง ๆ แต่สำหรับการสอนของคณาจารย์เองนั้น สอนโดยให้สัมพันธ์กับข้อบังคับของสภาการศึกษาว่าด้วยการประเมินผลการศึกษา ตาม หลักสูตรสภาการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๔ ข้อ ๕ ว่าด้วยการประเมินผลแต่ละรายวิชา ดัง มีความว่า "ให้มีการประเมินผลทุกรายวิชาที่เรียนในภาคหนึ่ง ๆ การวัดผลต้องทำตลอดภาค เรียน โดยวิธีต่าง ๆ เช่น การสอบย่อย การรายงาน การทำงานเป็นหมู่คณะ การสอบกลาง ภาคเรียน และการสอบปลายภาคเรียน"^๑

รูปแบบของการประเมินผลเป็นเครื่องกำหนดให้มีการสอน ๒ ลักษณะ คือ สอน ภาคทฤษฎี และสอนภาคปฏิบัติ สำหรับภาคทฤษฎีนั้นคณาจารย์ใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุด เพราะเนื้อหาบางตอนนำมาประยุกต์ให้เข้ากับรูปแบบของวิธีสอนวิธีอื่นได้ยาก นอกจากนั้น การบรรยายก็เป็นวิธีการสอนที่จะช่วยให้สอนได้ครบตามหลักสูตรทันเวลาที่กำหนด^๒ สำหรับ ภาคปฏิบัตินั้น เนื่องจากหลักสูตรการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้หลายสาขาวิชา จึงต้อง ใช้กิจกรรมหลายรูปแบบในการเรียนการสอน รวมทั้งการฝึกงานและการฝึกสอนด้วย

^๑กรมการศึกษาธิการ, "ข้อบังคับสภาการศึกษาว่าด้วยการประเมินผลการศึกษาและ ฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการตามหลักสูตรของสภาการศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๔," ใน ระเบียบกฏสภาการศึกษาและคำสั่งแต่งตั้งกรรมการ (กรุงเทพมหานคร: กรมการศึกษาธิการ, ๒๕๒๔), หน้า ๓๔.

^๒ภาควิชาอุดมศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "การพัฒนาการเรียน การสอนระดับอุดมศึกษา."

๓. แนวโน้มของการศึกษา

ในระยะแรกก่อตั้ง วิทยาลัยมีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตครูเท่านั้น มีการผลิตครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาสำหรับสอนนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อสนองความต้องการของโรงเรียนในท้องถิ่นขณะนั้น แต่ต่อมาได้ขยายการศึกษาถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง เพื่อผลิตครูสำหรับสอนในระดับมัธยมศึกษา และในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้ขยายการผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี เพื่อทำการสอนระดับมัธยมปลาย ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ วิทยาลัยครูส่วนมากได้หยุดผลิตครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาแล้ว เพราะครูสำหรับสอนระดับประถมศึกษาไม่มีเพียงพอแก่ความต้องการของสังคมทั่วไป แต่วิทยาลัยครูระยะปลายังดำเนินการผลิตครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาอยู่เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น และจะหยุดผลิตในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เนื่องจากในปัจจุบันจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาก็เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับมหาวิทยาลัยแทบทุกแห่งมีการผลิตบัณฑิตที่ออกไปเป็นครู อาจารย์ จึงทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาทางสาขานี้เผชิญกับการว่างงาน ฉะนั้นการฝึกหัดครูจึงต้องเพิ่มบทบาทและหน้าที่ขึ้นจากเดิม คือ จากการมุ่งผลิตครูเพียงอย่างเดียวมาทำประโยชน์ให้แก่สังคมในลักษณะอื่นด้วย ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙)^๑ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกหัดครูไว้ว่า "ผลิตและปรับปรุงครูให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม เหมาะสมกับความจำเป็นในการพัฒนาทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม" เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว กรมการฝึกหัดครูจึงได้กำหนดแนวทางและหน้าที่ของการฝึกหัดครู ซึ่งมีหน้าที่หลัก ๔ ประการคือ การผลิตครู การอบรมครูประจำการ การวิจัย การทำนุบำรุงวัฒนธรรม และการให้บริการแก่ชุมชนทางด้านวิชาการ^๒ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่สำคัญทั้ง ๔ ประการนี้ สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมาย หอสมุดต้องจัดหาทรัพยากรห้องสมุดทุกสาขาวิชา ทุกระดับในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับงานในหน้าที่แต่ละด้าน

หอสมุดวิทยาลัยครูยะลา เป็นแผนกที่ให้บริการวัสดุเพื่อการสอน สาขาวิชาต่าง ๆ แก่คณาจารย์ นอกจากหอสมุดแล้วยังมีแหล่งบริการวัสดุเพื่อการสอนอีกหลายแห่งในวิทยาลัย ได้แก่

^๑สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "สาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙)," จุลสารการศึกษา ๕ (เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๒๕): ๑-๗.

^๒พระนอม แก้วกำเนิด, "คำนำ", วิทยานุสาร ๔ (กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕).

ห้องอ่านหนังสือของคณะ คือ คณะครุศาสตร์ และห้องอ่านหนังสือของภาควิชาต่าง ๆ เช่น ภาควิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาภาษาไทย ภาควิชาสังคมศึกษา ภาควิชาปรัชญาและศาสนา ภาควิชาเคมี ภาควิชาฟิสิกส์ ภาควิชาชีววิทยา ภาควิชาคณิตศาสตร์ ภาควิชาสุขศึกษา และห้องปฏิบัติการหลักสูตร แต่แหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นั้นมีหนังสือและวัสดุจำนวนน้อย สำหรับให้บริการเฉพาะวิชาเท่านั้น จึงมีความสำคัญต่อการสอนน้อยกว่าหอสมุด

หอสมุดวิทยาลัยครูยะลา

ประวัติ

วิทยาลัยครูยะลาในระยะแรกเมื่อยังเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูยะลาที่หมู่บ้านสะเตง ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองยะลาในปัจจุบันนี้ประมาณ ๔ กิโลเมตร นั้นยังไม่มีห้องสมุด คงมีเพียงตู้หนังสือ ๒-๓ ใบ ในห้องพักครู ซึ่งเก็บหนังสือประเภทคู่มือครู ตำราและแบบเรียนต่าง ๆ ซึ่งครูใช้สอน ดังนั้นนักเรียนจึงไม่มีโอกาสใช้เท่าใดนัก ในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ เมื่อได้เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา-มัธยมศึกษาการศึกษาขึ้น จึงมีการขยายและปรับปรุงห้องสมุด เพื่อให้เหมาะสมแก่การศึกษาในระดับนี้ โดยจัดเป็นห้องโดยเฉพาะ แต่เนื่องจากสถานที่คับแคบ จึงมีเนื้อที่ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้ และไม่มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประจำ อาจารย์ที่ว่างจากการสอนจึงต้องผลัดกันทำหน้าที่แทนบรรณารักษ์ และมีนักเรียนแบ่งกลุ่มผลัดกันช่วยงานบ้าง จึงยังให้บริการได้ไม่เต็มที่

พ.ศ. ๒๔๐๒ ทางโรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนตามโครงการพัฒนาการศึกษา (ค.พ.ศ.) ห้องสมุดจึงได้รับการปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง ทำให้มีตู้และชั้นวางหนังสืออย่างเหมาะสม มีจำนวนหนังสือเพิ่มขึ้น และมีการแบ่งหมวดหมู่ชั้นหนังสือตามระบบทศนิยมของดิวอี้ ซึ่งนับเป็นวิวัฒนาการที่สำคัญของห้องสมุดวิทยาลัยครูยะลาครั้งหนึ่ง

พ.ศ. ๒๕๐๔ เมื่อโรงเรียนฝึกหัดครูยะลาได้ย้ายมาตั้ง ณ ที่ปัจจุบัน ก็ได้มีการปรับปรุงห้องสมุดอีกครั้งหนึ่ง นับตั้งแต่ตัวอาคารซึ่งมีเนื้อที่กว้างขวางขึ้น สามารถจะผู้ใช้ประมาณ ๑๐๐ คน มีอุปกรณ์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ ตลอดจนหนังสือประเภทต่าง ๆ ก็เพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ทางห้องสมุดได้เริ่มจัดพิมพ์บรรณารายการเพื่อช่วยให้นักเรียนและอาจารย์ค้นหาหนังสือได้โดยสะดวก แต่อย่างไรก็ตามห้องสมุดก็ยังไม่มีการบรรณารักษ์ประจำ

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้มีการย้ายห้องสมุดมายังชั้นล่างของอาคารเรียน ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๔๐๐ ตารางเมตร จุผู้ใช้ได้ประมาณ ๑๕๐ คน และได้รับงบประมาณสำหรับจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติม นอกจากนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ เริ่มมีบรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์มาปฏิบัติงานประจำห้องสมุด ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๑๔ เมื่อวิทยาลัยเปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงสำหรับบุคคลภายนอก ทำให้วิทยาลัยมีรายได้เพิ่มขึ้น ห้องสมุดจึงได้รับเงินในการจัดซื้อหนังสือและวัสดุเพื่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากเงินงบประมาณ เป็นผลให้สามารถจัดหาทรัพยากรห้องสมุดได้เพิ่มขึ้นและคล่องตัวขึ้นระยะหนึ่ง

พ.ศ. ๒๕๑๖ กรมการฝึกหัดครูได้ให้งบประมาณสำหรับสร้างหอสมุด จึงได้จัดสร้างเป็นอาคารเอกเทศ ๒ ชั้น ในที่ที่เป็นศูนย์กลางของอาคารเรียนต่าง ๆ ซึ่งสร้างแล้วเสร็จในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๑๖ หอสมุดใหม่นี้เริ่มเปิดบริการในภาคเรียนที่ ๓ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ และใช้มาจนถึงปัจจุบัน^๑

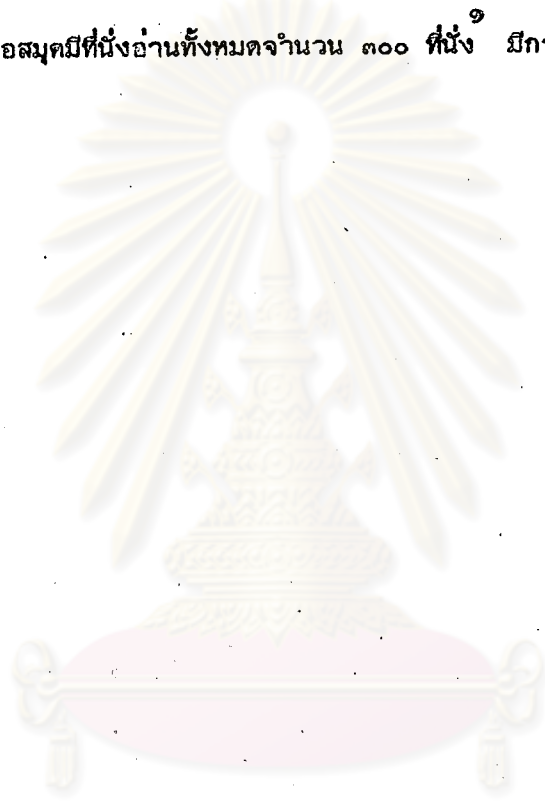
พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่อวิทยาลัยได้เปิดสอนระดับปริญญาตรี โดยเปิดสอนวิชาเอกภาษาอังกฤษเป็นสาขาวิชาแรก และต่อมาก็เปิดวิชาเอกอื่น ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ทั่วไป สุขศึกษา ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ และพลศึกษา ทำให้หอสมุดได้รับการปรับปรุงเพื่อให้บริการสนองความต้องการของคณาจารย์และนักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เหล่านี้ ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ วิทยาลัยได้เปิดโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ (อ.ค.ป.) ทำให้วิทยาลัยมีรายได้พิเศษเช่นเดียวกับการเปิดสอนบุคคลภายนอก หอสมุดจึงได้รับเงินงบประมาณสำหรับซื้อหนังสือและวัสดุเพิ่มขึ้นด้วย ต่อมาวิทยาลัยได้เปิดสอนวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง และการฝึกงานของนักศึกษาวิชาเอกซึ่งช่วยลดภาระงานประจำทำให้งานไม่คั่งค้าง ได้เพิ่มทุนประสิทธิภาพในการบริหารของหอสมุดยิ่งขึ้น^๒

^๑ หอสมุดวิทยาลัยครูยะลา, คู่มือการใช้หอสมุดวิทยาลัยครูยะลา (ยะลา: ยะลาการพิมพ์, ๒๕๑๗), หน้า ๑-๒.

^๒ สวรรค์ แก้วเหล็ก, ห้องสมุดและการศึกษาค้นคว้า (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) (ฮัดสำเนา), หน้า ๑๕-๒๐.

อาคารสถานที่

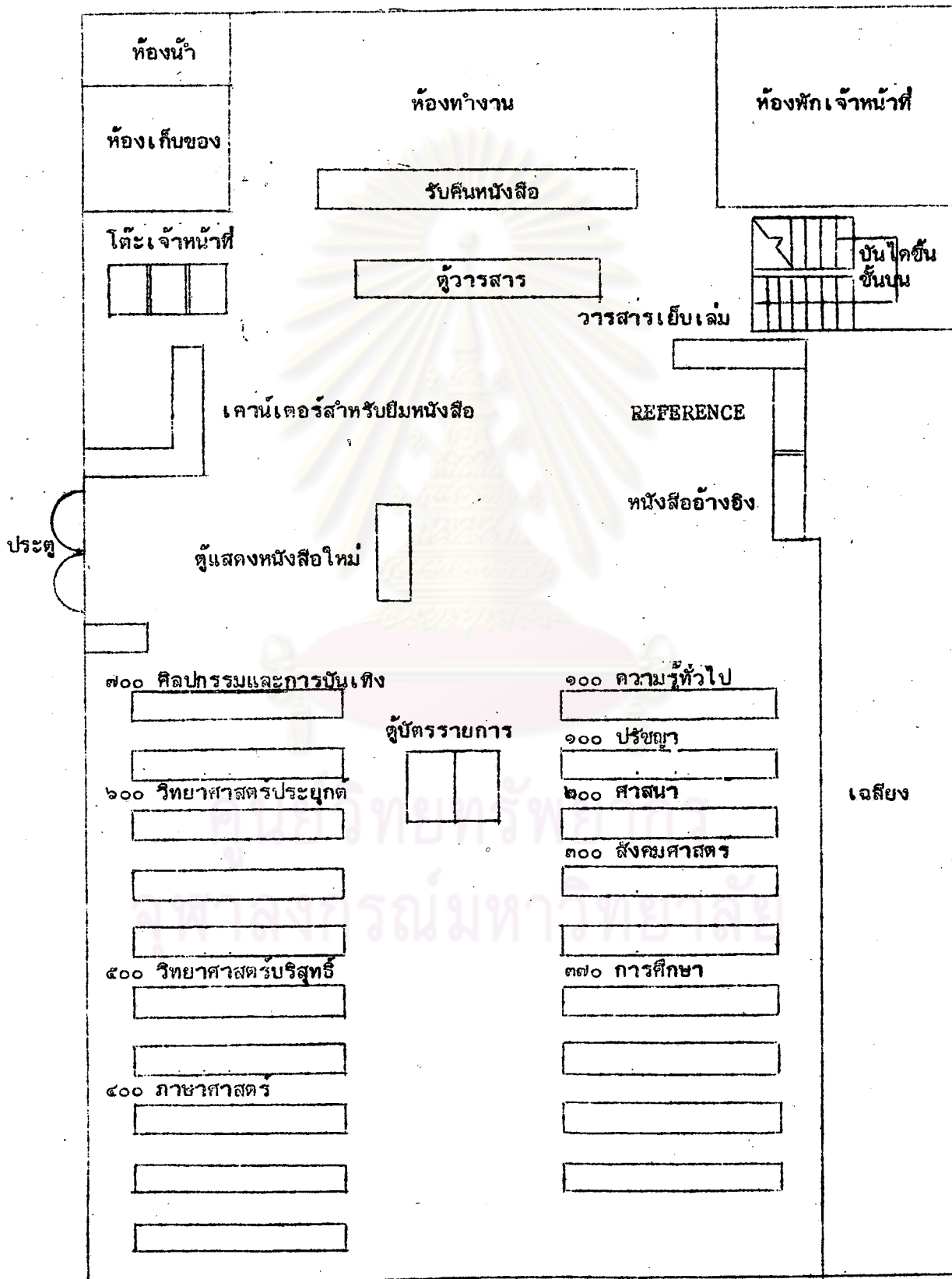
หอสมุดปัจจุบันเป็นอาคาร ๒ ชั้น มีเนื้อที่ ๑,๔๑๗.๕ ตารางเมตร เนื้อที่ส่วนใหญ่เป็นที่อ่านหนังสือ ชั้นล่างมีเนื้อที่ ๗๕๖ ตารางเมตรใช้เป็นที่เก็บหนังสือภาษาไทยและเป็นที่ทำงานของบรรณารักษ์ ชั้นบนมีเนื้อที่ ๖๖๑.๕ ตารางเมตร ใช้เป็นที่เก็บหนังสือภาษาอังกฤษและห้องประชุม หอสมุดมีที่นั่งอ่านทั้งหมดจำนวน ๓๐๐ ที่นั่ง มีการจัดแบ่งเนื้อที่หอสมุดตามแผนผังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

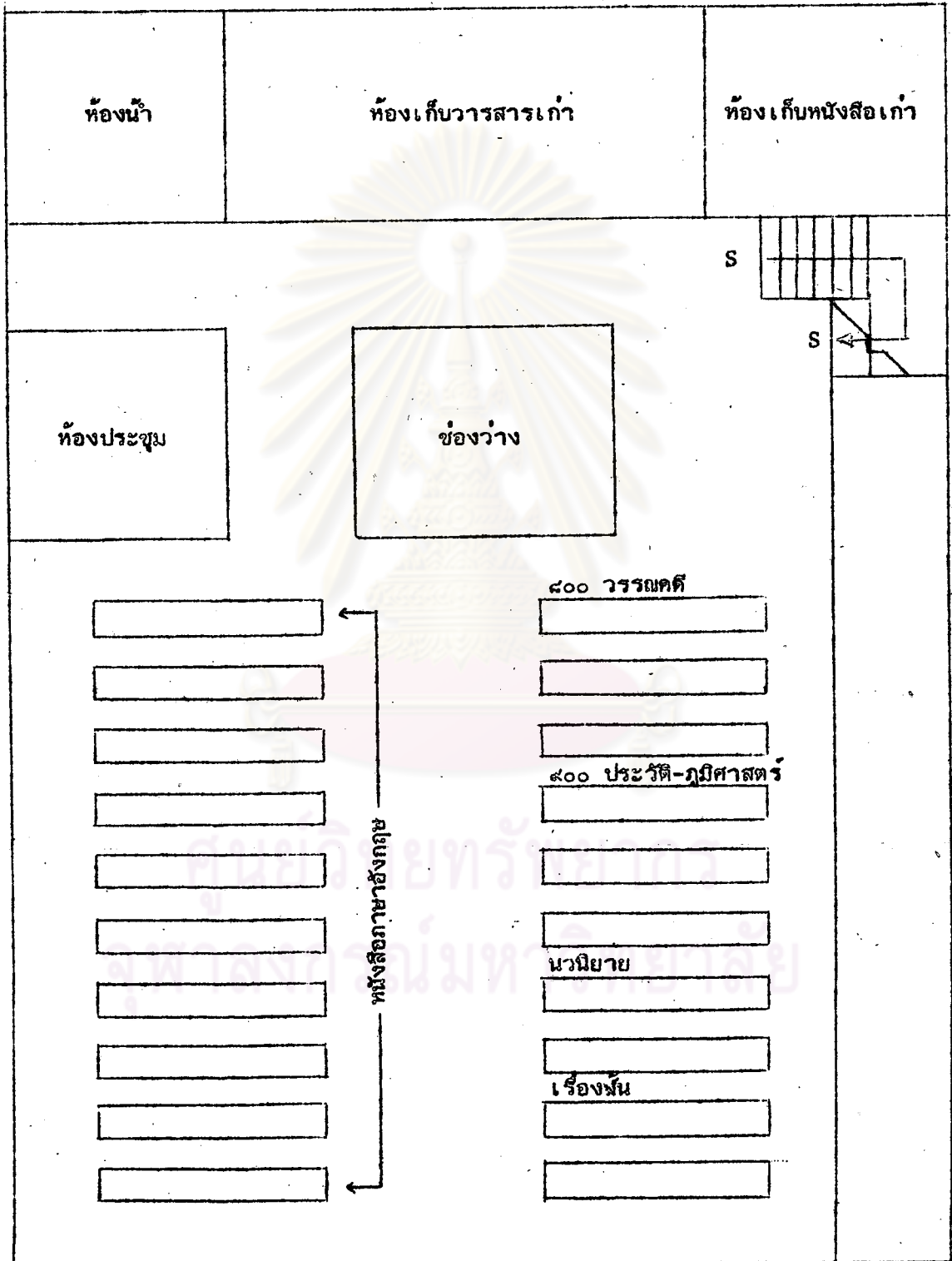
๑ สัมภาษณ์ รัชญา บัวทอง, สถาปนิกหัวหน้างานโครงการผังหลักและภูมิสถาปัตย์
กองพัฒนาอาคารสถานที่ กรมการฝึกหัดครู, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๒๔.

แผนผังห้องสมุดวิทยาลัยครุยะลา ชั้นล่าง

แผนผังหอสมุดวิทยาลัยครุยะลา ชั้นบน

ทรัพยากรห้องสมุด^๑

หอสมุดวิทยาลัยครุยะลา มีทรัพยากรห้องสมุดหลายชนิด ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์และเอกสาร รวมทั้งโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ชนิดต่าง ๆ ปริมาณของทรัพยากรห้องสมุดแยกตามประเภทของทรัพยากรได้ ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑. จำนวนหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และเอกสาร

หนังสือ	๔๕,๖๑๒	เล่ม
วารสารภาษาไทย	๖๐	ชื่อ
วารสารภาษาต่างประเทศ	๓	ชื่อ
หนังสือพิมพ์ภาษาไทย	๖	ฉบับ
หนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศ	๑	ฉบับ
จุลสาร	๑๐๐	เรื่อง
กฤตภาค	๒๐๐	แผ่น

๒. ปริมาณโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์

สไลด์	๒	ชุด
ฟิล์มสตริป	๒๔๗	ม้วน
แผ่นเสียง	๒๐	แผ่น
รูปภาพ	๒๐๐	ภาพ
ลูกโลก	๑	ลูก
เครื่องฉายฟิล์มสตริป	๑	เครื่อง
เครื่องฉายสไลด์	๑	เครื่อง

๓. จำนวนหนังสือจำแนกตามหมวดวิชา

ความรู้ทั่วไป	๒,๕๓๗	เล่ม
ปรัชญา	๑,๕๖๒	เล่ม
ศาสนา	๑,๗๓๓	เล่ม
สังคมศาสตร์	๑๒,๐๔๕	เล่ม

^๑แผนกหอสมุด, วิทยาลัยครุยะลา, "จำนวนหนังสือและวัสดุของหอสมุด ปี พ.ศ. ๒๕๒๔," (พิมพ์ดีด.)

ภาษาศาสตร์	๓,๔๐๗	เล่ม
วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์	๔,๒๔๗	เล่ม
วิทยาศาสตร์ประยุกต์	๔,๑๓๐	เล่ม
ศิลปกรรมและการบันเทิง	๒,๒๖๔	เล่ม
วรรณคดี	๔,๒๐๖	เล่ม
ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์	๔,๔๕๗	เล่ม

นอกจากนี้ก็ยังมีหนังสือบางประเภทที่เป็นหนังสือกิ่งวิชาการ ได้แก่

นวนิยาย	๑,๗๔๕	เล่ม
เรื่องสั้น	๑๖๔	เล่ม
หนังสือสำหรับเด็ก	๗๐๔	เล่ม
รวมทั้งสิ้น	๔๕,๖๑๒	เล่ม

หอสมุดจัดหมู่หนังสือโดยใช้ระบบทศนิยมของดิวอี้

หมายเหตุ ปริมาณทรัพยากรห้องสมุดสำรวจเมื่อ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔ โดย
แผนกหอสมุด

บุคลากร^๑

บุคลากรของหอสมุด มีจำนวน ๔ คน คือ

หัวหน้าแผนกหอสมุด (วุฒิปริญญาโทสาขาบรรณารักษศาสตร์)	๑	คน
บรรณารักษ์ (วุฒิปริญญาโทสาขาโสตทัศนศึกษาและอนุปริญญา สาขาบรรณารักษศาสตร์)	๑	คน
บรรณารักษ์ (วุฒิปริญญาตรีสาขาบรรณารักษศาสตร์)	๑	คน
เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	๓	คน
ภารโรง	๓	คน

หมายเหตุ หัวหน้าแผนกหอสมุดและบรรณารักษ์ มีตำแหน่งอาจารย์ จึงต้องทำงานทั้งด้านให้บริการและด้านการสอน

^๑สัมภาษณ์ สวรรค์ แก้วเหล็ก, หัวหน้าแผนกหอสมุดวิทยาลัยครูยะลา,
๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๓.

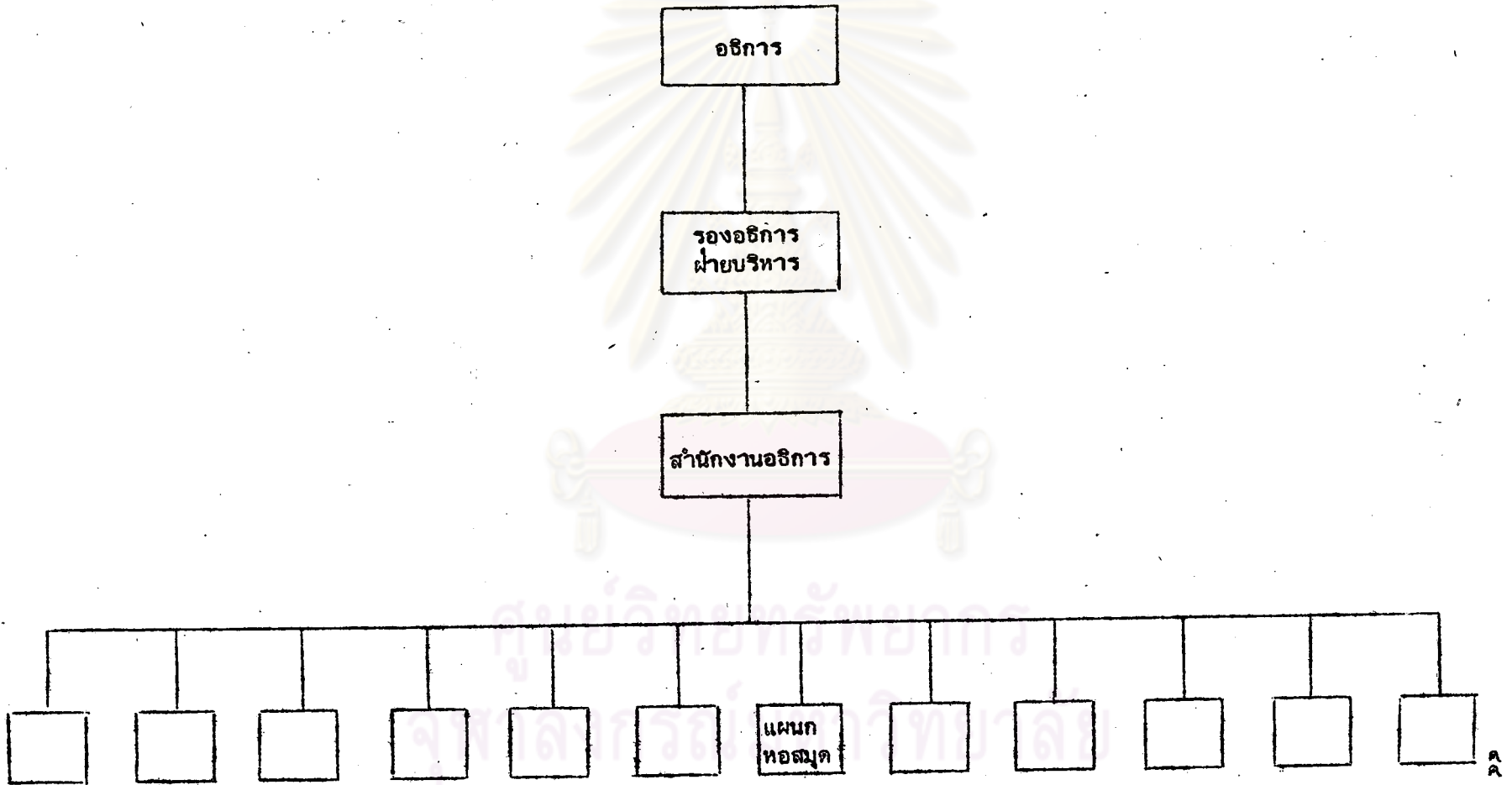
การบริหารงาน

หอสมุดมีฐานะเป็นแผนกหนึ่งในสำนักงานอธิการ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของรองอธิการฝ่ายบริหาร และขึ้นต่ออธิการของวิทยาลัย มีคณะกรรมการห้องสมุดประกอบด้วยบุคคล ๓ ฝ่ายโดยตำแหน่ง คือ อธิการ รองอธิการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าแผนกหอสมุด โดยมีหัวหน้าแผนกหอสมุดเป็นผู้บริหารงานของหอสมุด ให้เป็นไปตามนโยบาย ดังปรากฏในแผนผัง หน้า ๔๔.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังของสายงานที่แผนกหอสมุดสังกัด

เนื่องจากบุคลากรของหอสมุดมีน้อย จึงไม่มีการแบ่งแยกการบริหารงานของหอสมุด เป็น หน่วยงานย่อย บรรณารักษ์คนเดียวอาจต้องรับผิดชอบงานหลายหน้าที่โดยมีเจ้าหน้าที่ของหอสมุด ช่วยในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามงานของหอสมุดจำแนกตามลักษณะที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้

การจำแนกงานของหอสมุด

หอสมุดได้แบ่งงานออกเป็น ๔ ลักษณะ คือ งานจัดหาหนังสือ วัสดุ และครุภัณฑ์ งานเทคนิค งานบริการ งานวารสารและหนังสือพิมพ์ และงานธุรการ แต่ละงานมี บรรณารักษ์ดำเนินงานและรับผิดชอบ

๑. งานจัดหาหนังสือวัสดุและอุปกรณ์ แผนกนี้มีหน้าที่ดังนี้ คือ

ก. รวบรวมรายชื่อหนังสือและสั่งซื้อ

ข. ช่อมหนังสือและเย็บเล่มวารสาร (ถือเป็นกระบวนการจัดหาด้วยเพราะทำให้มีหนังสือและวัสดุเพื่อการอ่านสำหรับให้บริการต่อไป)

ค. จัดทำจุลสาร

ง. จัดทำกฤตภาคไว้ให้บริการ

จ. จัดเตรียมรูปภาพไว้ให้บริการ

๒. งานเทคนิค งานแผนกนี้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

ก. ลงทะเบียนหนังสือและวัสดุ รวมทั้งใส่ตักคนวัสดุ

ข. จัดหมู่ ทำบัตรรายการ

ค. จัดเรียงบัตรรายการเข้าตู้

ง. เตรียมหนังสือให้ยืม

๓. งานบริการ แบ่งงานออกเป็นส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

ก. บริการจ่าย-รับหนังสือ ทั้งที่เป็นหนังสือธรรมดาและหนังสือจอง บริการนี้รวมไปถึงการรับฝากของด้วย งานนี้มีหน้าที่ทวงถามหนังสือเกินกำหนด เก็บหนังสือเข้าชั้นค้นบัตรยืม และรวบรวมสถิติผู้ใช้-ผู้ยืมหนังสือด้วย

ข. บริการตอบคำถาม มีหน้าที่แนะนำการใช้หนังสืออ้างอิง ให้บริการตอบคำถาม ช่วยการค้นคว้าและทำบรรณานุกรมรายวิชา

ค. บริการใส่ตึกคนวัสดุของหอสมุด

๔. งานวารสารและหนังสือพิมพ์ แผนกนี้มีขอบข่ายงานดังนี้

ก. จัดหนังสือพิมพ์ไว้ให้บริการ

ข. จัดวารสารไว้ให้บริการ โดยมีขอบเขตดำเนินการคือ ลงทะเบียนวารสาร เก็บรวบรวมวารสารตลอดปีเพื่อเย็บเล่ม และทวงวารสารที่ขาดส่ง

ค. จัดทำตรชนีวารสารลงในตู้บัตรบรรณ และรวบรวมพิมพ์เป็นเล่ม ปีละ ๑ เล่ม

๕. งานธุรการ งานธุรการครอบคลุมงานย่อย ๆ หลายด้าน คือ

ก. งานสารบรรณ หมายถึง การรับ-ส่ง โต้ตอบหนังสือราชการและหนังสือเวียน การร่างและตรวจทานหนังสือราชการ การเสนอหนังสือเพื่อลงนาม การประกาศระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และการทำปฏิทินปฏิบัติงานภายในหอสมุด

ข. งานพัสดุ ครุภัณฑ์ของหอสมุด หมายถึง การรวบรวมบัญชีรายชื่อพัสดุ-ครุภัณฑ์ของหอสมุด และลงทะเบียนหนังสือและพัสดุ

ค. งานจัดทำรายงานประจำปี หมายถึง การทำรายงานประจำแต่ละเดือน และรวบรวมจัดทำเป็นรายงานประจำปีเพื่อเสนอผู้บริหาร

ง. งานจัดหางบประมาณ หมายถึง การจัดหางบประมาณเงินในงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ

จ. งานเบิกจ่ายเงิน หมายถึง การเบิกจ่ายเงินของเจ้าหน้าที่ บุคลากรของหอสมุด และเบิกจ่ายเงินค่าหนังสือ วารสาร วัสดุ ครุภัณฑ์

ฉ. งานทะเบียนบุคลากร หมายถึง การทำทะเบียนบุคลากรของหอสมุด ทำทะเบียนบัตรสมาชิกทั้งที่เป็นอาจารย์ นักศึกษา และผู้ใช้ประเภทอื่น ๆ ตรวจสอบบัญชี ลงเวลาปฏิบัติงาน และจัดทำสถิติบุคลากรปัจจุบัน

ช. งานสวัสดิการของหอสมุด หมายถึง การหารายได้เข้าแผนกหอสมุด จัดต้อนรับผู้มาเยือนหอสมุด และจัดบริการสวัสดิการเจ้าหน้าที่

ช. งานจัดกิจกรรมและนิทรรศการ ส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด หมายถึง การจัดนิทรรศการหนังสือใหม่ จัดนิทรรศการตามเหตุการณ์และเทศกาลต่าง ๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมห้องสมุดด้วย

ฌ. งานประชาสัมพันธ์ หมายถึง งานบริการติดต่อสอบถามงานของหอสมุด ติดต่อกับแผนกอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย แจ้งข่าว ประกาศเกี่ยวกับงานของหอสมุด และจัดทำวารสาร อนุสาร และเผยแพร่ผลงานของแผนก^๑

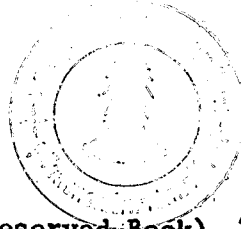
บริการต่าง ๆ ของหอสมุด^๒

หอสมุดเปิดให้บริการตั้งแต่เวลา ๗.๓๐-๑๖.๓๐ น. ทุกวัน เว้นวันหยุดราชการ (อาจมีเปลี่ยนแปลงบ้างในบางภาคการศึกษา) หอสมุดให้บริการแก่ผู้ใช้ ๑๒ บริการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. บริการให้ยืมหนังสือออก ผู้ใช้ต้องมีบัตรสมาชิกหอสมุด เพื่อเป็นหลักฐานในการยืม ผู้มีสิทธิ์ยืมคือ อาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัย โดยมีกำหนดเวลายืม ดังนี้คือ อาจารย์ยืมได้ ๑๐ เล่ม กำหนดเวลา ๑ ภาคการศึกษา นักศึกษายืมได้ ๗ เล่ม กำหนดเวลา ๑ สัปดาห์

๒. บริการยืมระหว่างห้องสมุด หอสมุดวิทยาลัยครุยะลามีบริการยืมหนังสือ วารสาร และเอกสารจากห้องสมุดอื่น ๆ เช่น จากห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เป็นต้น ในกรณีที่ยืมหนังสือ วารสาร หรือเอกสารต่าง ๆ ที่ผู้ใช้ต้องการไม่มีในหอสมุด ผู้ใช้บริการนี้จะต้องแจ้งความจำนงให้หัวหน้าแผนกหอสมุดทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการติดต่อไปยังห้องสมุดที่มีหนังสือที่ต้องการ เมื่อหนังสือมาถึงหอสมุด ทางหอสมุดจะแจ้งให้ทราบ

^๑ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์, คณะศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, วิทยาลัยครุยะลา, "การแบ่งงานในแผนกหอสมุดวิทยาลัยครุยะลา," ตยภ.แก้ว ๓ (กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒):

๓. บริการหนังสือจอง (Reserved Book) ในกรณีที่อาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ ต้องการให้นักศึกษาได้ใช้หนังสือประกอบการเรียนโดยทั่วถึงกัน แต่หนังสือนั้นมีน้อย อาจารย์จะติดต่อให้ทางหอสมุดนำหนังสือนี้มาทำเป็นหนังสือจอง จัดไว้บนชั้นหนังสือจองโดยเฉพาะ โดยแยกเป็นหมวดวิชา หรือเรียงตามชื่ออาจารย์ประจำวิชา นักศึกษาจะยืมอ่านภายในหอสมุดได้ตลอดเวลา ครั้งละไม่เกิน ๑ ชั่วโมง และอาจจะยืมต่อได้อีกในชั่วโมงถัดไปถ้าไม่มีผู้ต้องการใช้หนังสือเล่มนั้น การยืมหนังสือจองออกนอกหอสมุด จะยืมได้หลังเวลา ๑๕.๐๐ น. และต้องนำส่งในวันรุ่งขึ้นก่อนเวลา ๕.๐๐ น. หนังสือที่ทำเป็นหนังสือจองมีกำหนดเวลา ๑ ภาคการศึกษา หลังจากนั้นแล้วก็จัดให้ยืมเป็นหนังสือธรรมดา

๔. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ทางหอสมุดได้จัดบรรณารักษ์สำหรับช่วยตอบคำถามข้อสงสัย และช่วยค้นคำตอบหรือแหล่งคำตอบให้แก่ผู้ใช้ทั้งที่เป็นอาจารย์และนักศึกษา บางครั้งก็ช่วยแนะนำให้ผู้รู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น การใช้บัตรรายการ แนะนำการค้นหารายชื่อหนังสือจากบรรณานุกรม วรรณคดี เป็นต้น

๕. บริการสอนและแนะนำการใช้ห้องสมุด

ก. สอนเป็นทางการ คือ ทางภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ได้จัดสอนวิชาการใช้ห้องสมุดในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง เป็นวิชาบังคับ สำหรับในระดับปริญญาตรีนั้น มีโครงการจะเปิดสอนเป็นวิชาบังคับในโอกาสต่อไป

ข. สอนไม่เป็นทางการ ได้จัดรายการแนะนำการใช้ห้องสมุดเป็นรายการหนึ่งในการปฐมนิเทศนักศึกษาที่เข้าใหม่แต่ละปี

๖. บริการสอนเรื่องการเขียนบรรณานุกรม รายงาน และภาคินพนธ์

ก. สอนเป็นทางการ โดยสอนการเขียนบรรณานุกรม รายงาน และภาคินพนธ์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาบรรณารักษะ ๑๐๑ อันเป็นวิชาบังคับนอกจากนั้นบรรณารักษ์ได้รับเชิญไปสอนเป็นครั้งคราว สอนเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาอื่น ๆ เช่น เป็นส่วนหนึ่งของวิชาว่าด้วยการเขียนรายงานในหลักสูตรวิชาภาษาไทย

ข. สอนไม่เป็นทางการ ในกรณีที่ผู้ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนรายงาน บรรณารักษ์ก็แนะนำให้ เป็นรายบุคคล

๗. บริการด้านการพิมพ์หนังสือ ทางหอสมุดให้บริการพิมพ์หนังสือราชการ คำปราศรัย คำกล่าวเปิดงาน ฯลฯ ให้แก่คณาจารย์ คณะกรรมการวิทยาลัยและผู้บริหารวิทยาลัยที่มาขอรับบริการ โดยไม่คิดค่าบริการ แต่โดยปกติแล้วบริการด้านนี้ ทางหอสมุดจัดให้ไม่ทั่วถึงนัก เนื่องจากหอสมุดมีงานประจำที่ต้องทำมากอยู่แล้ว

๘. บริการจัดหา หอสมุดได้จัดหาหนังสือ เอกสาร จุลสารต่าง ๆ โดยวิธีการดังต่อไปนี้

ก. ชื่อ หอสมุดส่งแบบฟอร์มให้คณาจารย์ภาควิชาต่าง ๆ เพื่อเสนอรายชื่อหนังสือที่ต้องการ ทำเป็นประจำทุกงวดที่ได้รับงบประมาณ สำหรับนักเรียนนั้น หอสมุดเปิดโอกาสให้เสนอรายชื่อหนังสือที่ต้องการโดยให้เสนอผ่านกล่องสำหรับรับข้อเสนอแนะ

ข. ขอรับบริจาค หอสมุดได้ติดต่อขอรับหนังสือจากมูลนิธิและสถาบันบางแห่งที่ประสงค์จะบริจาคหนังสือใหม่หรือหนังสือที่ใช้แล้ว แต่ยังสามารถเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานอื่น แหล่งที่บริจาค เช่น มูลนิธิเอเชีย โรงเรียนนานาชาติ และห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เป็นต้น ผู้ใช้บางคนอาจจะทราบข่าวการบริจาคและต้องการใช้หนังสือในสาขาวิชานั้น ๆ ก็อาจจะมาเสนอให้หอสมุดติดต่อเพื่อให้ได้หนังสือเหล่านั้นมาใช้ในหอสมุด

๙. บริการสั่งซื้อหนังสือและวารสาร ผู้ใช้บางคนมีความประสงค์จะสั่งซื้อหนังสือบางเล่ม หรือวารสารบางชื่อเป็นสมบัติของตนเอง ซึ่งหนังสือหรือวารสารนั้น ๆ หอสมุดติดต่อสั่งซื้อหรือบอกรับเป็นประจำอยู่แล้ว ก็สามารถติดต่อให้หอสมุดสั่งซื้อให้ โดยแยกใบเสร็จรับเงินออกจากใบเสร็จรับเงินที่เป็นรายการของหอสมุด เพื่อป้องกันความยุ่งยากในการเบิกจ่าย สำหรับหนังสือบางเล่มที่หอสมุดไม่ได้สั่งซื้อ แต่ผู้ใช้ต้องการชื่อเป็นของตัวเอง ก็ติดต่อขอให้หอสมุดสั่งซื้อให้ได้โดยไม่คิดค่าบริการเช่นกัน

๑๐. บริการถ่ายเอกสาร หอสมุดวิทยาลัยครูยะลาให้บริการถ่ายเอกสารจากหนังสือวารสารและเอกสารต่าง ๆ โดยคิดค่าบริการแผ่นละ ๔ บาท ให้บริการตลอดเวลาที่หอสมุดเปิดทำการ

๑๑. บริการซ่อมหนังสือ เพื่อเป็นการสงวนรักษาหนังสือ หอสมุดให้บริการซ่อมหนังสือ นอกจากซ่อมหนังสือของหอสมุดแล้ว ยังให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ใช้อีกด้วย อย่างไรก็ตามบริการ

นี้ยังจัดให้ไม่ทั่วถึงนัก เพราะงานซ่อมบำรุงหนังสือของหอสมุดเองมีมาก

๑๒. บริการสถานที่ หอสมุดมีเนื้อที่บางส่วนให้บริการสำหรับจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เช่น ใช้เป็นที่ประชุม (มีห้องประชุมโดยเฉพาะในหอสมุด) อบรม สัมมนา ใช้จัดแสดง นิทรรศการ ผู้ใช้บริการด้านนี้ ได้แก่ คณะกรรมการของวิทยาลัย คณะวิชา ภาควิชา และบุคคลภายนอก ผู้ขอใช้บริการต้องแจ้งวัน เวลา ที่จะใช้สถานที่ให้หอสมุดทราบล่วงหน้า

การให้บริการแก่คณาจารย์

หอสมุดมีความมุ่งหมายที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่คณาจารย์ในการใช้ทรัพยากร หอสมุด เพื่อการค้นคว้าประกอบการสอนอย่างเต็มที่ จึงเปิดทำการตั้งแต่เวลา ๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. ทุกวัน เว้นวันหยุดราชการเท่านั้น (อาจเปลี่ยนแปลงบ้างในบางภาคการศึกษา) สำหรับสิทธิในการยืมนั้น อาจารย์สามารถยืมหนังสือในสาขาวิชาที่สอนได้ไม่เกิน ๑๐ เล่ม ต่อ ๑ ภาคการศึกษา ส่วนหนังสือของนิตยสารได้ ๑ เล่มต่อ ๑ คิน และมีวัสดุบางประเภทซึ่งโดยปกติหอสมุดไม่ให้ยืมออก แต่สำหรับอาจารย์ หอสมุดอนุญาตให้ยืมออกเพื่อใช้ประกอบการสอนได้ เช่น สไลด์ทัศนวัสดุและอุปกรณ์ เป็นต้น ถึงแม้หอสมุดจะให้ความสะดวกในการบริการ แก่อาจารย์เพียงไรก็ตาม คณาจารย์ก็ต้องใช้บัตรสมาชิกหอสมุดเพื่อเป็นหลักฐานในการยืม และอนุญาตให้ใช้เฉพาะบุคคลเท่านั้น ส่วนค่าเกินกำหนดส่งหรือค่าปรับนั้น ตามระเบียบของหอสมุดอาจารย์จะต้องเสียค่าเกินกำหนดส่งเช่นเดียวกับผู้ใช้ประเภทอื่น โดยเสียในอัตรา ๑ บาทต่อ ๑ เล่ม สำหรับหนังสือธรรมดา ส่วนหนังสือจองเสียงชั่วโมงละ ๕ บาทต่อ ๑ เล่ม

สัมภาษณ์ สวรรค์ แก้วเหล็ก, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๓.